

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník V.

September 2007

Čas zberu úrody

Jesenné dni predstavujú pre nás zber úrody nášho celoročného snaženia. A nie iba tej úrody zo záhrad, ale aj z našich výchovných metód.

Tento rok si to uvedomujeme o to viac, že si pripomínáme 50-te výročie založenia školy. A akú úrodu prinieslo toto obdobie si môže porovnať každá z tých generácií, čo ju navštevovali. Nám starším sa zdá, že kedysi sme ako žiaci boli k učiteľom, starším a aj navzájom viac slušnejší a dnes deti skôr ovládajú a dožadujú sa svojich práv a na povinnosti radi zabúda. Ale azda to je aj naša vďaka a apel, aby sme deťom dávali nie iba materiálne zabezpečenie, ale hlavne veľa zo svojej lásky a správny spôsob života, slušnosť navzájom aj k cudzím ľuďom, menej ohovárania a viac empatie im ukazovali vlastným príkladom.

Vážení spoluobčania,

dňa 6.10. 2007 oslávime 50. výročie otvorenia našej školy.

50 rokov v živote tejto školy – to je takmer 3600 žiakov, viac ako 200 učiteľov, tisíce hodín presedených v laviciach, nekonečné množstvo popísaných tabulí a žiackych zošitov, ale aj tisíce príbehov, osudových stretnutí, prvých lások a dôležitých rozhodnutí a rozhodnutí.

Cestou Polazníka by som Vás chcel, vážení spoluobčania, oboznámiť s priebehom osláv:

- 13,00 – stretnutie v ZŠ, prehliadka školy – všetkých srdečne pozývame
- 15,30 – slávnostná akadémia v kinosále KD – pre pozvaných hostí (z kapacitných dôvodov)
- 19,00 – tanečná zábava, na ktorej ste všetci srdečne vítaní – vstupné dobrovoľné, podáva sa srnčí guláš

Oslavami chceme poďakovať všetkým, ktorí majú školu v úcte, ktorí si ju vážia a ktorí jej žijú. Do ďalšej 50-ky našej jubilejky želim veľa úspešných žiakov, veľa zameraných učiteľov, veľa zmien k dobrému a aby keď bude oslavovať ďalšiu 50-ku, bola ešte krajšia a úspešnejšia ako je teraz.

Mgr. Ivan Šipek, riaditeľ školy

Obec Papradno – Obecný úrad

Rímskokatolícky farský úrad v Papradne
pozyvajú vás a vašich priateľov na

ONDREJOVSKÉ HODY

KD v Papradne 1. decembra 2007

- 14,15 Sprievod od KD do kostola
- 14,30 Slávnostná svätá omša
- 16,00 V kinosále KD príhovor starostu obce
- Dychová hudba Maguranka z Kaniarky
- Zrebovanie tomboly
- Vystúpenie FS Podžiaran
- 20,00 Tanečná zábava
- 24,00 Zrebovanie tomboly

Slovo starostu

Nová bytovka

V súčasnej dobe sa betónuje tretí nadzemný strop a podľa tohto stavu bude zakrytá koncom októbra. K dnešnému dňu je na hlavnom objekte finančne prestavaných 4 727 581 Sk. Stavba sa realizuje podľa dohôd a jej prekrytie umožní vykonávať niektoré stavebné práce aj v zimnom období.

Vodovod

Znova sme začali jednanie s environmentálnym fondom životného prostredia SR. Žiadame, aby prispel nenávratnou finančnou dotáciou na realizáciu vodovodu, pretože v našej obci je prevážne nevyhovujúca pitná

voda pre Slovenskú technickú normu – pitná voda, čo dokazujú aj posledné hygienické rozbor z verejných obecných studní.

Podpora turizmu v projekte – INTEREG III.A

V septembri sa nám podarilo uzatvoriť dodatok zmluvy s ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. Pracujeme na zmluvách ohľadne prenájmov pozemkov pod ďalšie stavebné objekty, ktoré sú jeho súčasťou. Verím, že zmluvy uzatvoríme koncom októbra tohto roka. Akcia má byť ukončená v júni 2008. Realizované stavby projektu – altánky a posedy, vyčistené turistické chodníky, studničky a iné sú už teraz

veľkým prínosom pre rozvoj turizmu v našej časti obce – Podjavorník.

Minihrisko

Sľubil som, že o stave minihriska napíšem viacej informácií. Dňa 18.1.2007 sme požiadali Slovenský futbalový zväz o možnosť spolufinancovania projektu vybudovania minihriska – ihrisko s umelou trávou v našej obci. Prečo minihrisko pri futbalovom ihrisku? Prečo nie za školou? Takéto otázky dostávame od občanov. Túto lokalitu sme vybrali z dvoch dôvodov. Jedným sú nevysporiadané pozemky pod školou a v školskom areáli, druhým je skutočnosť, že do budúcnosti chceme vytvoriť ucelený komplex športového

pokračovanie na str. 2

Nekončíme, ale začíname!

NAŠA ÚLOHA: VNÁŠAŤ DO SVETA BOŽIEHO DUCHA

Príprava na prijatie sviatosti birmovania v našej farnosti vrcholí, tešíme sa na deň, kedy otec biskup udelí túto sviatosť viac než 100 mladým ľuďom z našej farnosti. Táto významná udalosť v živote našej farnosti núti k zamysleniu aj nás, ktorí sme sviatosť birmovania prijali možno už pred mnohými rokmi.

Mnohí si azda povedia: „Konečne to skončí – dlhá príprava, ustavičné chodenie do kostola, stretnutia atď.“ Ale pri takomto tvrdení nás možno napadne: To nemôže byť pravda! Načo by to potom všetko bolo, keby to teraz malo skončiť? Opak je pravdou: Teraz to začne! Skončí síce príprava, ale začne opravdivý život.

Končí sa tam, kde sa dielo dokončí, dorobí. Môže sa však niekto z nás považovať už za hotového, zreleho, dokonaleho kresťana? Nie. Nie sme ešte dokonatí, vieme, že je to úloha na celý život. Zodpovedný človek si uvedomuje, že sa musí celý život učiť žiť podľa Evanjelia. Kresťanstvo nie je nato, aby sa o ňom mudrovalo, kresťanstvo je nato, aby sa podľa neho žilo.

Rozhodli sme sa žiť svoj život v dnešnom svete ako kresťania. A vieme, že to nie je a nebude nijako ľahké.

Pápež Ján Pavol I. kedysi napísal mladým kresťanom: „Na ceste k osobnej zrelosti narazíš na tvrdé skaly vo svete okolo seba. Všade sa stretnieš s námietskami proti tvojmu náboženstvu. Ale ak bude tvoja viera ako hromada dobrého obilia – vrhnú sa na ňu myši zo všetkých strán. A ak bude tvoja viera odevom – sto rúk sa bude snažiť strhnúť ho z teba. A ak ti bude viera tvojím domovom, zo všetkých strán ti ju budú krompáčom posmechu podkopávať.“

Múdrosť života bude teda spočívať v tom: ísť cestou, ktorú som spoznal ako správnu, a nechať sa odradiť, nech by ma to stálo čokoľvek. A na tejto náročnej ceste nie sme sami. Prijmeme – či prijali sme Ducha Svätého a ten nás povedie životom.

Ktosi raz mudroval takto: „Keď Duch Svätý mohol premeniť božejších apoštolov na nebojácnych vyznávateľov a hlásateľov Ježišovho Evanjelia, tak určite môže podobne premeniť všetkých ľudí sveta: zurvalcov na pokojných, zlodejov na poctivcov, leňochov na svedomitých – a bude to. Svet bude taký, ako si to Boh praje...“

Môže nám to pripomínať úvahy jednej štrnásťročnej slečny. Mali pred písomkou z matematiky. Matematika nebola jej obľúbeným predmetom. A tak mudrova-

la: „Nebolo by lepšie namiesto birmovania pomodliť sa k Duchu Svätému, aby mi pri písomke vnukol správne riešenie? Veď Duch Svätý je vševediaci!“

Správnu odpoveď poznáme: Duch Svätý nenarába s človekom ako herec v bábkovom divadle, ktorý vodí bábkky na drátkoch. Boh stvoril človeka tak, aby mohol byť jeho spolupracovníkom, a to dobrovoľne. Aby mohol mať z tejto spolupráce radosť ako zo svojho diela.

Duch Svätý dal ľuďom silu, pretože konali podľa jeho vnuknutia, vedenia. Zo Svätého písma vieme, ako Boh zjavil Panne Márii svoj plán. A ona tú úlohu, ktorú jej Boh ponúkol, prijala. Apoštoli boli vyzvaní: „Choďte do celého sveta. Budete mi svedkami až do končín zeme. – A ja budem s vami.“ Duch Svätý im dal odvahu, nadšenie, silu, oni musia dať svoju námahu, rozum, ochotu, svoje sily.

Tak je tomu aj dnes. Boh chce, aby človek spolupracoval na budovaní Božieho kráľovstva medzi ľuďmi. Sviatosť birmovania je vlastne posvätenie na budovateľa Božieho kráľovstva, posvätenie na spolupracovníka Ducha Svätého... Skrze nás chce Duch Svätý pôsobiť vo svete.

Je to krásne uvedomiť si, že nás Boh potrebuje. Nikto nie je nepotrebný, kto sa chce dať Duchu Svätému k dispozícii. A nikto sa nemusí báť, že je k tomu príliš nešikovný, málo inteligentný, že na to nestačí. Tu záleží len od ochoty k spolupráci. Preto i Pán Ježiš si vybral za apoštolov nevzdelaňaných rybárov, aby nikto nemusel mať takéto obavy. Záleží predovšetkým na ochote a dobrej vôli spolupracovať s Duchom Svätým.

Pozrite, ako chápal ktorýsi ubolený človek stretnutie s kresťanom, nositeľom Božieho Ducha: „Stretol som človeka. Ten človek ma oslovil – neprehliadol ma. Ten človek ma počúval a neďal sa pritom na hodinky. Obrátil sa na mňa s priateľským úsmevom a vyzeral, akoby mal zo stretnutia skutočne radosť. Nechal si odo mňa pomôcť a neodmietol ma povýšenecky. Zastavil sa so mnou na ulici a nebál sa rizika, že ho niekto vysmeje. Pohládil ma a nebál sa ohovárania. Ktosi sa ku mne zachoval ako Kristus!“

Áno. Máme byť svetlom vo svete, v ktorom žijeme. Máme byť Božími spolupracovníkmi, nositeľmi Ducha Svätého – aj v tom prostredí, do ktorého sa za normálnych okolností nedostane kňaz.

Vidno nás, pobirmovaných, v tomto svete ako tých, ktorí prinášajú Božieho Ducha?

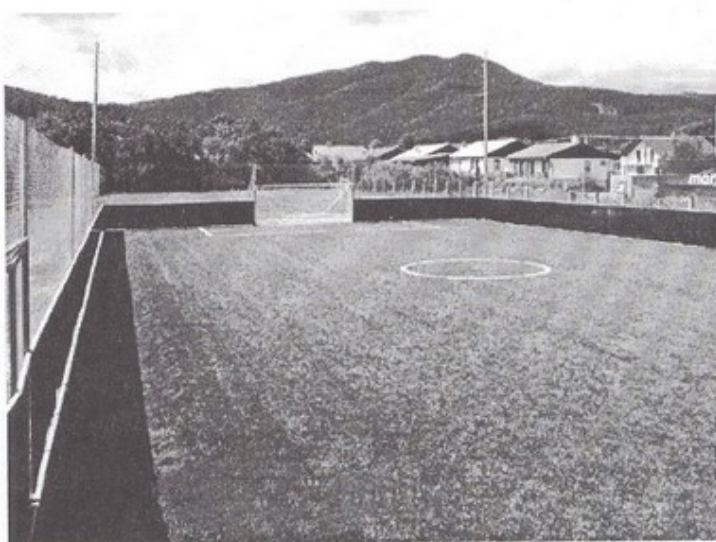
Jozef Hlinka, farár

Paulína Hlúšková a František Abík

uzatvorili 31. augusta 1957 manželstvo.

Pri príležitosti zlatej svadby

im želáme veľa zdravia a spokojných dní.

Slovo starostu

pokračovanie zo str. 2

areálu dobudovaním ďalších atrakcií na športovanie – tenisový kurt, možno aj bazén, detské hriško pre najmenších. Pracujeme na spodnej stavbe, ktorú by sme chceli ukončiť najneskôr 28. 9. 2007 a vyzvať montérsku organizáciu na zmontovanie umelého travníka, mantinelov a brán. Podľa dostupných informácií v prípade dobrého počasia bude táto montáž trvať asi 4-5 dní. Veríme, že všetko dobre dopadne a využívať minihriško začneme okolo 10. – 15. októbra 2007. Jednou z podmienok realizácie bolo aj finančné spoludofinancovanie, kde obec musela zložiť 248 000 Sk a sponzori futbalu našej TJ 100 000 Sk, za čo im veľmi ďakujeme. Sponzormi boli firma DZ Slovakia s.r.o., Oprava autoagregátov – František Matuščík z Považskej Bystrice, Cestaving s.r.o. Považská Bystrica a Sates Považská Bystrica.

Ostatné práce

Z niektorých stavebných prác spomeniem napríklad opravu kanála na dažďové vody pri Mizeríkovi, upravenie aspoň podľa možnosti cestu „U Zboranov“ na dolnom konci obce. Pri tohtoročných dažďoch nám voda zobrala mostík oproti Hrebičíkovi (smenom na farmu), ktorý chceme takisto do zimného obdobia dorobiť. O ďalších stavebných prácach v obci vás poinformujem v koncoročnom vydaní Polazníka.

Štefan Hatajčík

Takúto podobu bude mať ihrisko s umelou trávou po dokončení.

Inzeráty pre občanov v novinách **Polazník** sú **zdarma**

(dajte ich do schránky na OÚ), pre podnikateľské subjekty 10 Sk/cm²

Matričné okienko

★ Víťame vás

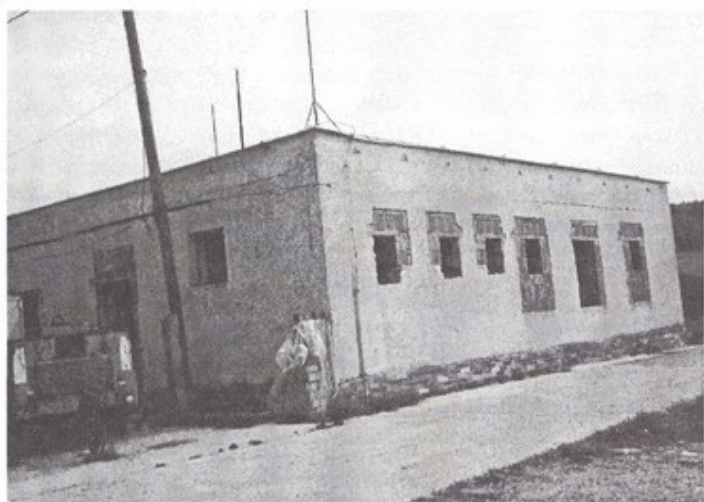
Nikola Vašítková	13. 6.
Stanislav Strašík	11. 8.
Samuel Šamaj	19. 8.
Marco Bačinský	10. 8.

† Životnú pozemskú púť ukončili naši spoluobčania

Emília Smatanová	6. 7.
Jozef Hanajík	6. 7.
Mária Turičíková	7. 7.
Františka Hollenčíková	8. 7.
Alexander Baculík	15. 7.
Anna Hrebičíková	21. 7.
Regina Kozáčíková	17. 7.
Daniel Brezničan	6. 8.
Františka Kompaníková	9. 8.
Kamila Černošíková	18. 8.
Elena Uhliarová	25. 8.
Helena Strašíková	10. 9.
Justína Šamajová	20. 9.

Diváci využili pozvanie na farmu, situovanú v papradnianskom chotári dva kilometre nad obcou. A neľutovali, sledovali súťaže koní, na ich chrbte sedeli pekné pretekárky. A prečo iba dievčatá, kládli sme si otázku.

Pri vstupe do areálu farmy majiteľka opravuje budovu, aby všetko bolo pri výrobe syra a spracovaní mlieka podľa parametrov platných v Európskej únii. Mlieko, syr, žinčica – kto z nás tieto produkty od Hanky Beníkovej ešte neokúsil?

BOLO

Júl, august, letné mesiace, čas prázdnin, dovoleniek, aktívneho oddychu i ničnerobenia je už za nami. Každý si ich užil podľa svojho gusta. S príchodom septembra pribúdajú povinnosti nielen školákom, ale i ostatným. Aj v našej obci sme mali cez leto menej tzv. organizovaných podujatí.

Júl

V júli sme sledovali turnaj o pohár starostu obce vo futbale.

Jedným z prvých turnajov počas prestávky medzi súťažami bol náš turnaj O pohár starostu obce. Súpermi domácich futbalistov boli Prečín (5. liga), Podvažie a Jasenica. Futbalisti TJ Žiar si nedali vziať šancu zvíťaziť, vo finále vyhrali nad Prečínom. Keďže turnaj je už u nás tradíciou, jeho dobrá úroveň už je samozrejmosťou – bohatá tombola, občerstvenie – jednoducho príjemný letný deň.

August

V auguste už päť rokov majú svoj termín jazdecké hry na farme Anny Beníkovej v tretí augustový víkend. Organizátori výborne zvládli svoje úlohy pri stretnutí majiteľov a priaznivcov koní. K dobrej pohode prispelo tradičné pohostenie, domáce šišky, guláš, syr, žinčica, skrátka nikto nemusel byť hladný či smädný. Sledovali sme dve desiatky koní, z domácej či cudzích stajní, náš ťažný s kočom povoził záujem-

cov, deťom zase poslušil osol či ponny. O kone sa na farme v Papradne starajú dievčatá z jazdeckého klubu a tie aj mali po oba dni veľa roboty. Sobotňajší večer končila kántry muzika a v nedeľu predpoludním Anna Beníková priviedla divákovi najskôr domácich spevákovi. Tých vystriedali psovodi v ukážkach výcviku služobných psov a sokoliari. Ak si myslíte, že opitý jazdec mal naozaj „vypité“, nebolo tomu tak. Kone sedli fešné dievčatá, takže o alkohole nemôže byť ani reč, to len na pokyn moderátora sa museli pätnásť – dvadsaťkrát točiť v kruhu a potom vyskočiť do sedla... Zábava pokračovala do večera a podľa vyjadrenia majiteľky farmy tohtoročné hry sledovalo najviac divákov. Aj to patrí k malému jubileu – päťročnici. O rok by sme sa mali v papradnianskom chotári stretnúť zase.

BUDE

29. septembra

v sobotu sa zídu na ihrisku v Luhoch „páni“ futbalisti na priateľský medzištátny zápas, prídu hostia z Jankovic.

6. októbra

sa uskutočnia oslavy 50. výročia založenia Základnej školy v Papradne.

14. októbra

bude udelená našej mládeži sviatosť birmovania o 10.30 v kostole počas slávnostnej omše. Sviatosť birmovania udelí pomocný nitriansky biskup Mons. Marián Chovanec

21. októbra

pre skôr narodených si naše detičky z materskej školy, žiaci zo ZŠ a folklórna skupina Podžiaran pripravili vystúpenia plné tanca a spevu v mesiaci úcty k starším spoluobčanom. Slávnosť začne o 14.30 h vo veľkej sále kultúrneho domu Papradno.

24. novembra

Pozýva ZO Slovenského Červeného kríža v Papradne na katarínsku disco zábavu v KD od 20. h.

1. decembra

Vás pozývame na tradičné Ondrejovské hody.

6. decembra

Príde k našim deťom do kultúrneho domu o 16. h Mikuláš.

26. decembra

o 20. h začne Štefánska zábava, na ktorú pozýva Miestne kultúrne stredisko Papradno.

Izba ľudových tradícií

Naša materská škola sa nachádza v krásnom horskom prostredí, kde sa ešte stále zachováva ľudová klenotnica zvykov a tradícií našich predkov. Profiláciou materskej školy je poznávať tradície a zvyky našej obce. Už od útleho veku oboznamujeme deti so životom ľudí v dávnej minulosti, pričom pripomenieme, že deti hoci boli ešte malé, museli sa začleňovať do pracovného kolobehu. Popri tom však prežívali aj svoj detský svet pri krásnych ľudových hrách a piesňach, ktoré si prispôbovali podľa ročného obdobia, premien v prírode, na poli, na dvore, alebo išlo o rôzne významné udalosti ako narodenie dieťaťa, svadba a podobne. Aby deti lepšie spoznali aký bol život našich starých rodičov, aké nástroje používali a pracovali s nimi, zriadili sme v materskej škole izbu ľudových tradícií.

Podarilo sa nám spoločne pozbierať rôzny vzácny materiál ako žehličku, palice pre dieťa na rofu, lampáše na svietenie, rôzne misy, slamené košíky, cedidlá, hrotek a samozrejme krásny ľudový kroj a krpami a teplými kapcami. Deťom vysvetľujeme načo sa tieto predmety používali a ako sa s nimi pracovalo. V materskej škole pracuje detská folklórna skupina Javorinka, ktorá pripravuje kultúrne pásma so širokým repertoárom ľudových a regionálnych piesní a detských hier pri rôznych príležitostiach. Hoci chudobný ľud často tlačila núdza a psota, nelamentoval, ale hľadel triezvo, ba dokonca s humorom i na toto trápenie, čo môžeme počuť v ich krásnych ľudských peisňach, hrách a povedačkách.

Helena Gardoňová, Daniela Murcová

Triedený odpad – plasty

Mohli by sme ušetriť

Na fotografii je hromada plastových fliaš naskladaná v 265 vreciach (v jednom vreci sa nachádza asi 100 pokrčených fliaš, resp. asi 40 nepokrčených fliaš), ktoré sa nám podarilo prostredníctvom našich občanov, prepožičaných Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Považskej Bystrici na vykonávanie aktivač-

nej činnosti v našej obci, zozbierať.

Úprimné poďakovanie patrí každému z vás, ktorý sa do separovania plastov v našej obci zapája.

Odvoz hromady plastov na triedičku do Považského Chlmca nás stojí 3 500 Sk. To znamená, že za rok je to okolo 42 000 Sk. Z Recyklačného fondu Bratislava za vytriedené plasty získa naša obec ročne asi 15 000 Sk, za čo sa nakupujú plastové vrecia na zber plastov (ročne 5 000 ks vriec po 3 Sk/kus).

Z uvedeného výpočtu je zrejmé, že naša obec na separácii plastov ročne prerába okolo 42 000 Sk.

Mohlo by to byť o polovicu menej keby!!! – každý občan našej obce pri odovzdávaní plastových fliaš tieto najskôr pokrčil, čím by sa zmenšil ich objem a vývoz 265 vriec plastov by sme vykonávali len 6-krát za rok a nie ako doteraz, 12-krát ročne.

Toto všetko je len na nás občanov našej obce ako sa k tejto problematike postavíme.

Niektro z nás si povie možno len tak pre seba „čože je to za úspora 20 000 korún za rok.“

Ja tvrdím, začnime tu, potom sa pridáme pri komunálnom odpade...

Ale o tom až nabadúce. Sami uvidíte, že pri komunálnom odpade je možné ušetriť omnoho – omnoho viac, tu sa dajú ušetriť financie o šesť miestnom čísle.

Juraj Palko

Ani voda nevezme, ani oheň nespáli to, čo sa človek v živote naučil

Z histórie školy

Prvá zmienka o vzdelávaní v našej obci je z roku 1791. Učilo sa v kamennej budove postavenej v strede obce pri hlavnej ceste smerom k fare. Mala jednu učebňu a byt pre učiteľa. Bola zbúraná v r. 1955. V tom období sa v škole neučilo veľa žiakov, lebo deti museli najskôr pomáhať v domácnosti a až potom mohli chodiť do školy.

Postupom času však počet detí narastal a v obci sa učilo v rôznych budovách:

- terajšia predajňa Rozličný tovar (Hároník) a drevovýroba
- predajňa Stavebniny
- bývalá materská škola v Luhoch
- pohostinstvo Lucia
- budova na Podjavorníku (bola zbúraná)

Tieto rôznorodé a často nevyhovujúce priestory podnietili predstaviteľov obce aj školskej správy začať stavať novú budovu, kde by sa učili všetky školopovinné deti. Veľkú zásluhu mal na tom vtedajší riaditeľ Rudolf Gajdoš. V roku 1955 sa začali stavebné práce na novej škole a 11. novembra 1957 bola budova školy oficiálne odovzdaná do užívania v takej podobe, ako ju poznáme dnes.

Budova mala 17 učební, zborovňu, riaditeľňu, telocvičňu s kabinom a náradňu, umývárňu, školskú jedáleň s kuchyňou, byt pre školníka, knižnicu, kabinety, šatne, kotolňu, miestnosť pre zubného lekára, dielňu, hudobnú sieň, vlastnú rozhlasovú ústredňu, hygienické zariadenia, vlastný vodovod, športový areál.

V 60. a 70. rokoch navštevoval školu veľký počet žiakov – najviac v šk. roku 1967/1968 – 871 žiakov – a preto sa učilo na dve zmeny.

V 80. rokoch však počet žiakov poklesol a tak sa vyučovalo už iba na jednu zmenu a niektoré triedy sa prebudovali na špeciálne učebne.

Na škole sa urobili mnohé stavebné práce: vymalovanie vnútorných priestorov školy, nové vybavenie tried lavicami a tabuľami, oplotenie areálu školy, zriadenie Izby revolučných tradícií (zrušená v r. 1990), oprava strechy (1995), plynofikácia školy (2005), výmena vchodových dverí, oprava schodišťa pred školou.

Učiteľia

V prvom školskom roku 1957/58 mala škola 648 žiakov a 21 učite-

Pri otvorení školy vystúpil 86-členný spevácky zbor

ľov. Už v spomínanom šk. roku 1967/1968 bolo na 871 žiakov 31 učiteľov.

V prvých desaťročiach školy bolo veľa mladých učiteľov umiestňovaných do Papradna na základe tzv. umiestneniek – povinné určenie pracovného miesta pre absolventov vysokých škôl. Aj z tohto dôvodu bola fluktuácia veľká – ročne priemerne 4-5 učiteľov. Na škole vyučovalo veľa učiteľov nie len z blízkeho okolia ale aj z rôznych častí Slovenska.

Stabilizácia učiteľských kádrov a tiež kvalifikačná úroveň nastala v 80. rokoch minulého storočia a to aj zásluhou vybudovania bytoviek, kde učelia bývali. Ako

rástol počet kvalifikovaných učiteľov, rástol aj počet absolventov stredných a vysokých škôl.

Dnes je pedagogický zbor stabilizovaný a takmer úplne obsadený kvalifikovanými učiteľmi.

V škol. roku 2006/2007 navštevovalo školu 217 žiakov zaradených do 10 tried a vzdelávalo ich 12 učiteľov, jedna vychovávateľka a dvaja kňazi.

V školskom roku 2007/2008 navštevuje školu 205 žiakov.

Aktivity žiakov a učiteľov

Práca učiteľov sa neobmedzuje iba na školské vyučovanie, ale škola je priestor aj na formovanie

a výchovu detí aj v mimoškolskom čase.

Tieto aktivity záviseli a závisia od celkovej hospodárskej, politickej a kultúrnej úrovne obce.

Treba vyzdvihnúť a oceniť prácu učiteľov na výchovnej práci na úseku kultúrno-osvetovej činnosti aj v telovýchovných organizáciách – futbal, hádzaná, stolný tenis, lyžovanie, atletika.

Väčšina učiteľov pracovala aktívne v spoločenských a záujmových organizáciách v obci – Červený kríž, Zväzarm, SPOZ, ženské organizácie).

pokračovanie na 6. strane

Škola získala postupne mnohé ocenenia

Divadelný krúžok pôsobil v základnej škole Papradno v 70-tych rokoch

Žiaci sa od vzniku školy pravidelne zapájajú do zberu liečivých rastlín, papiera, železného šrotu, skla, textilu a brigád pri skrášľovaní obce.

Žiaci pod vedením pedagogických pracovníkov dosiahli veľa úspechov. Je dobré ak si niektoré z nich pripomenieme:

Šport

Škola už od svojho otvorenia poskytuje dobré podmienky pre šport – je tu hádzanárske, basketbalové a volejbalové ihrisko, atletická dráha, doskočisko a hlavne telocvičňa, ktorá bola v dobe otvorenia školy vzácnosťou.

Dňa 27.10.1958 sa v nej odohral medzinárodný zápas v stolnom tenise ČSR – Anglicko.

V 60. rokoch dosahovali žiaci popredné umiestnenia v hádzanej, basketbale, futbale a ľahkej atletike aj vďaka vedúcim športových krúžkov Milanovi Pilátikovi, Rudolfovi Krupovi, Jánovi Medovi a Lubomírovi Mitánkovi. V šk. roku 1968/69 získalo družstvo hádzanárov 3. miesto v celoslovenskom kole pod vedením R. Krupa a J. Meda.

V šk. roku 1974/75 dosiahol veľmi pekný úspech Igor Zdurienčík, ktorý bol tretí v celoslovenskom kole turisticko-branných pretekov. Pripravoval ho učiteľ Štefan Hároník.

Školský rok 2006/2007 – naši prváci.

skom kole turisticko-branných pretekov. Pripravoval ho učiteľ Štefan Hároník.

V 90. rokoch dosiahli žiaci nasledujúce úspechy:

- v minifiutbale 3. a 5. miesto v celoslovenskej súťaži (Ivan Šipek)
- v súťaži Na bicykli bezpečne obsadili 4. miesto na celoslovenskom kole v Osrblí. (Iveta Ďurovcová, Miroslav Mytník, Emília Hrošková)
- športovo vedomostná súťaž Olympiáda mladých záchranárov CO obsadili 2x2 miesto v krajskej súťaži
- streľba zo vzduchovky – naše družstvo obsadilo viackrát 1. miesto na okresných súťažiach.
- Anna Jánošíková obsadila vo vrhu guľou 2. miesto na krajskej súťaži, Martin Kališík postúpil do celoslovenského kola Hľadám nového Jozefa Plachého
- družstvo dievčat sa vo vybijanej umiestnilo na 2. a 3. mieste v krajskej súťaži.

Spevacké súťaže

Naše papradniarske piesne sú neopakovateľné a krásne. Kedy si spieval každý a pri každej príležitosti. Dnes živý spev vytlačajú prehrávače a rádia a moderné hity nahrádzajú ľudovú pieseň. Aby to však nebol koniec ľudovej piesne o to sa veľkou mierou zaslúžili aj naši učitelia.

V šk. roku 1957/58 bol založený 80 členný spevacký súbor pod vedením učiteľov Tumu, Kasmana a Ignáca Lališa a hneď získal 1. miesto v krajskej súťaži. Aj pod vedením Ivana Šipeka, ktorý založil Detskú folklórnu skupinu, sa rozvíjala naša pieseň s výraznými úspechmi – postup do celoslovenskej súťaže v Senci, kde získali 4. miesto. Z tejto skupiny vzišli mnohí sólisti, ktorí získali popredné miesta v spevackých súťažiach – bratia Jozef a Marián Piláčíkovci, Vierka Bašová, Lenka Knapová, Barbora Pilátiková, Martina Hrebičková, Petra Gáciková, Andrea Michelová, Martina

Švecová, Veronika Šamajová, Petronela Priesečanová, Kristína Paulecová.

Najviac sa presadila Daniela Hikaníková, ktorá si vyspievala v celoslovenskom finále súťaže Slovenský slávik v Lučenci zaslúžené 1. miesto. O rok nato získala v celoslovenskej súťaži spevákov sólistov ľudových piesní 1. miesto.

Žiaci pracujú aj v oblasti populárnej piesne. Pod vedením učiteľa Juraja Šipeka, ktorý vyučuje v pobočke Súkromnej základnej umeleckej školy, si sestry Lucia a Petra Škoríkové vyspievali popredné miesta na viacerých súťažiach.

V súčasnosti sa veľmi dobre umiestňuje Kristína Paulecová, ktorá získala najvyššie miesto na celoslovenskej spevackej súťaži populárnej piesne DilongStar v Trstenej.

pokračovanie na 7. strane

Daniela Hikaníková bola v školskom roku 1996/97 Slovenským slávikom. Zvítazila v celoslovenskej spevackej súťaži.

Literárne súťaže

Žiaci školy sa pravidelne zapájajú do literárnych súťaží a s veľkými úspechmi.

Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko – celoslovenské kolo – Denisa Kobanová, Jana Tóthová, Paulína Bulíková, Andrea Michelová, Juraj Žilínčík

Európa v škole – celoslovenské kolo – Denisa Kobanová, Júlia Hikaníková, Jana Tóthová

O cenu Dominika Tatarku – celoslovenské kolo – Jana Tóthová, Andrea Michelová, Ivana Kludajová

Detský výtvarný a literárny Trenčín – Jana Šamajová, Denisa Michelová s učiteľkou Margitou Bulíkovou.

Dúha – celoslovenské kolo – Veronika Pavlíková, Zuzana Levčíková s učiteľkou Annou Turičíkovou.

Výtvarné súťaže

Pekné úspechy dosahovali žiaci školy vo výtvarných súťažiach v 70. rokoch pod vedením učiteľky Terézie Sárincovej, ktorá prišla aj k výzdobe školy.

Na jej prácu nadviazala učiteľka Veronika Lefíková. Pod jej vedením žiaci dosahovali dobré umiestnenia na okresných, krajských, celoslovenských aj medzinárodných súťažiach.

- medzinárodné ocenenie v projekte Na vlastných nohách, ktorý organizovala p. Jensen v nórskom Oslo. Žiačky M. Moravíková, M. Dzurjaníková, A. Hrebičková sa spolu s pani učiteľkou Lefíkovou za odmenu zúčastnili Vianočného koncertu v Prahe

Slávnostné otvorenie školy 11. novembra 1957

- na 7. ročníkoch boli ocenené výtvarné práce našich žiakov v medzinárodnej výtvarnej súťaži v macedónskej Bitole – Jana Šibíková, Monika Gáboríková, Silvia Hausnerová, Michal Lališ, Petra Gáciková, Martin Bizub, Miroslava Hrebičková, Lucia Grbálová, Martin Macháč.

- v súťaži Deti pre Zem bol Jaroslav Barbossa odmenený 7-dňovým pobytom v Manínskej tiesňave

Olympiády a vedomostné súťaže

K dôležitým úlohám školy patrí aj venovanie zvýšenej pozornosti nadaným a talentovaným žiakom. Pod odborným vedením učiteľov sa zapájajú do mnohých vedomostných olympiád a súťaží:

V biologickej olympiáde pripravuje žiakov učiteľka Emília Cabadajová. Úspešnými riešiteľmi v okresnom kole boli Petra Palková, Juraj Tóth, Michaela Dzurjaníková a Lenka Balušíková.

O prípravu žiakov fyzikálnej olympiády sa stará učiteľka Emília Splavcová. V okresnom kole uspeli Miroslav Lacko, Václav Barbossa, Miroslav Hanajík, Miroslav Hipík, Roman Grbál, Eva Bašová, Matúš Hikaník a Zuzana Hikaníková. Andrea Bašová získala dvakrát prvé miesto a postúpila do krajského kola.

Geografická olympiáda pod vedením učiteľa Juraja Šípeka

oslovia žiakov, v okresnom kole sa prezentovali František Kozáček, Michaela Dzurjaníková, Marika Strašíková, Petra Gáciková, Miroslav Hikaník, Marek Šmulík, Jana Hikaníková, päťkrát úspešná riešiteľka, trikrát s postupom do krajského kola.

Úspešní boli žiaci aj v chemickej olympiáde pod vedením učiteľky Emílie Cabadajovej v okresnom kole a to Alena Klabníková, Zuzana Klabníková, Lenka Knapová, Miroslav Lacko, Eva Bašová, Veronika Strašíková, Petra Palková, Roman Grbál, Denisa Balušíková.

Technickú olympiádu má pod patronátom učiteľka Emília Splavcová. Úspešnými riešiteľmi v okresnom kole boli Roman Grbál, František Kozáček, Ján Šípek a Ján Lališ.

Učiteľka Alžbeta Bazsóová pripravila pre okresné kolo v matematickej olympiáde dobre Romana Grbála a pytagoriádu dvakrát úspešne riešila Zuzana Hikaníková.

V časovo i vedomostne náročnej ekopyramíde mladší i starší žiaci sedemkrát získali prvé miesto v okrese. Pripravovali ich učiteľky Emília Cabadajová, Iveta Ďurovcová, Emília Splavcová, Miroslav Mytník, Adela Jureníková a Emília Hrošková.

Na škole mal dlhú tradíciu aj divadelný krúžok pod vedením učiteľiek Boženy Brezničanovej a neskor Anny Medovej a Anny Jandúšikovej. Je len škoda, že nemá kto nadviazať na ich činnosť.

V 90. rokoch úspešne pôsobil krúžok discotancov pod vedením Ivet Ďurovcovej, v šk. r. 1999/2000 si vytancovali 6. miesto v celoslovenskej súťaži v Bratislave.

Žiaci v jazykovej učebni

pokračovanie na 8. strane

Riaditelia školy

Rudolf Gajdoš	1957-1960
Elena Kuvičiková	1960-1961
Alfréd Hamara	1961-1966
Ján Medo	1966-1974
Milan Moravík	1974-1976
Vojtech Tomáš	1976-1989
Jozef Bielík	1989-1991
Ivan Šipek	1991-súčasnosť

1957/59	648 žiakov
1967/68	871
1977/78	537
1987/88	286
1997/98	257
2007/08	205

Vývoj svietenia a osvetľovacích zariadení v slovenských obciach pod Javorníkmi

(Alena Plessingerová, 1962)

dokončenie

Kokorúdmi si svietili aj dospelí ak ešte za tmy pracovali na poli alebo sa vracali cez kopce zo susednej dediny, alebo vzdialeného poľa či lesa, kde rúbali drevo. Výnimočne sa používali aj v izbe, ak došlo iné svetlo, ale najčastejšie na bačovoch. Dávali veľmi silné svetlo, ale vychádzal z nich hustý dym, ktorý za chvíľu naplnil celú izbu. „S kokorúdom som svieciť aj na bačove – a koľko razý, keď neból olej, plameň to má na piadz a horí až do samého spodku, len idze z toho veľký dým, jój, to kadzievalo“.

V Papradne tento spôsob svietenia zanikol na prelome storočia. Poznájú ho a používali ľudia vo veku 60 – 80 rokov, zriedka aj stredná generácia a to len ak im to ukázali otcovia. Mladší kokorúdy nepoužívali z potreby alebo nutnosti, ale len ako hru a zábavu odrastenejších detí pri pasení.

Smola sa používala, aj keď zriedka, na umele zasmoľovanie, napr. starej brezovej metly, ak nebol po ruke prirodzený smoliar a išlo sa na raky. „Keď nemal smoliera a bolo treba svieciť venku alebo rakvo chytac, svieciť aj starú metľú brezovú“.

Fakle

Zložitejšia bola výroba smolných faklíc, ktoré sa používali len vo výnimočných prípadoch. Fakle sa vyrábali hlavne dvoma spôsobmi. Na silnejší surový konár, asi meter dlhý prikľadali smolu a pripevňovali zväzkom odpadných konopí, v niekoľkých vrstvách. „To bolo spravené na dreve, meter mvohla mac tá palica a na náj to bolo natočené. Prikľadala sa smola, čo sa v hore na živom strome nabere, ke samému drevu a konopami sa pritočí, prcisne, druhá smola sa dá, pritočí aj tri razy, až je to taká bandža. Alebo motúzy sa tam dajú. To bolo na pohreby, keď bôl veľký pohreb, taký panský, keď umrel richtár, faklami sviečili.“

Podľa druhej verzie zaviedli tieto fakle vojaci – ženisti a naučili ľudí ich vyrábať. „Nabral batoh smoly z kvory a zehrial v čerepe. Uliat roztopenú smolu a stáčil na lavičci kúdele z konope, také vyradené. Bolo to hrubé jako ruka a duhé jako chto chcel. V izbe tým nesviecievali, moc sa dymilo. Volali to fakla.“ Niekedy sa do faklíc pridával aj včelí vosk. Naposledy v Papradne vyrábali fakle v roku 1918 a niesli v sprievode na oslavu skončenia vojny.

Sviečky

Veľmi málo sa používali sviečky. Ľudia si ich nevedeli vyrobiť a na kúpenie neboli peniaze. Len niektorí spomínajú, že do chlieva, do stodoly a pod., z bezpečnostných dôvodov sa chodilo s lampášom – „dreveným lampášom, lampášikom“, v ktorom horel kúsok sviečky.

Domácností, kde svietili sviečkou bolo veľmi málo. Stavali ich do drevených „sviečnikov“, obyčajne jednoduchých, ale niekde boli aj pekne vyrezávané. Používali sa obyčajne len v obchodoch a v židovských rodinách.

V Papradne a okolí sa sviečka používala a dodnes používa na obradné účely. „V posný dzeň“ pri Štedrej večeri stojí na slávnostne prestretom stole, pripevňovali ich na vianočný stromček – „máj“, niekde ju zažihajú pri návšteve kňaza, pri búrke apod. Pri úmrtí a na pohreboch boli

sviečky a ešte stále sú nevyhnutné. Zvyk zapalovať sviečky na hrobch cez Dušičky nepatrí medzi staré obyčaje. Priniesli ho sem robotníci vracajúci sa domov až okolo roku 1895. A zaviedol sa i ďalší nový zvyk – zažihanie sviečky na hrobe cez Štedrú večer.

Lampička na petrolej

Väčšiu bezpečnosť a pohodlie, i keď nie viac svetla ako triesky a tukanice, pri ktorých bol neustále jeden človek zamestnaný vymieňaním a pri trieskach aj čistením, poskytovala malá plechová lampička na petrolej, ktorému sa hovorilo „sviečnový olej“. Lampička bola hruškovitého tvaru v priereze, vysoká asi na dva prsty. Zo šickej časti vyrastal kotúčový nadstavec, užším otvorm vyčnieval knôt – „šmoder“. Lampičky nemali sklenený

cylinder a nazývali ich „hampullenky“, hampulky“, „lampulky“.

Stavali ich na roh pece, keď bolo treba vyjsť z izby, napr. do chlieva, vložili hampulku do „lampáša“, jednoduchej, doma zhotovenej lampy drevenej konštrukcie, ktorej rámiky vyplňali steny zo skla. Neskoršie mali tieto lampáše plechovú kostru. Horiacou hampulkou – práve tak ako predtým trieskou, sa vypaľovali „ploščice“, ktorých bývalo hodne vo väčšine domov. Ničili ich plameňom, priložením triesky alebo petrolejovej lampičky k štrbine s hniezdom hmyzu.

Petrolejové lampičky sa používali pomerne dlho, boli známe už pred prelomom storočia, ale v tej dobe sa ešte nepoužívali stále, pretože triesky, tukanice a smoliery boli zadarmo, ale petrolej sa musel kupovať alebo meniť až v Bytči u židovských obchodníkov za maslo. Knôt sa niekedy tiež kúpil, ale najčastejšie sa nahradil kúskom handričky – „bárjaký švíček baba oddrapila a už bol šmodek“.

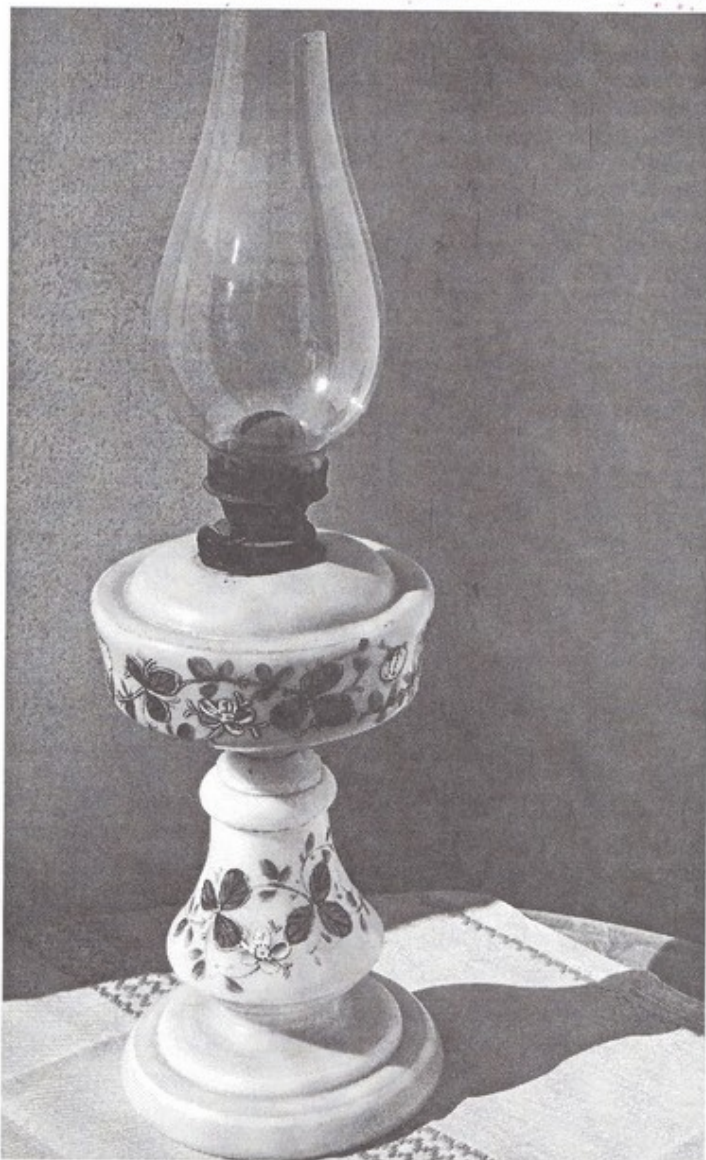
Hampulky bez cylindra sa používali do r. 1925-1930, na bačovoch dlhšie.

V týchto rokoch sa tiež svietilo maslom, ale naďalej sa používali hampulky. Rozpustené maslo, hlavne ak bolo už pokazené, naliali do kahančeka a do prostriedku dali knôt z handričky. Tento spôsob svietenia však nebol všeobecne rozšírený. Priniesla ho vraj „ruženčarka“ – veľmi pobožná žena, ktorá vykonala púť do Ríma. Ľudia si svietenie maslom pochvaľovali – „čistúčko, pekne horí, cichúňa“. A prečo nesvietili maslom skôr, keď v Papradne aj v susedných obciach ho bolo dosť – „nevedzeli si pomôcť, cí starí ľudia“.

Aj keď v tom čase maslo bolo jediným speňažiteľným alebo zameniteľným tovarom – dostávali zaň soľ, sirky a pod., maslom sa nešetřilo, lebo ho bolo dosť a ľudia ním nemastili, používali radšej slaninu. Olejom alebo lojom sa nesvietilo vôbec.

Veľká úľava nastala až zavedením riadnych petrolejových lúč s cylindrom. Tie sa buď vešali „visiacá lampa“, alebo stavali na stôl alebo pec. Lampy s cylindrom začali bežne používať až dlho po 1. svetovej vojne, do r. 1925-1930 sa svietilo len hampulkami.

Úplný prevrat nastala až po 2. svetovej vojne, keď boli dediny pod Javorníkmi elektrifikované, napr. Papradno v r. 1950. V neskorších rokoch sa zaviedla elektrina i do osád, ktoré boli trvale obývané.

Zabudnutí básnici z Papradna

Leopold Strašík

Ďakujem vám

Už halienka veru stará
čo mi mamka ušit dala.
Tatry banky ctená správa
mi na novú groš poslala.

Timočím vám vďaku milú
za zaslanú mi odmenu.,
ktorou ste ma obdarili
v ďalšej práci povzbudili.

Poznáte žitie a zrodenie
Tatry banky – jej poslanie,
keď národ náš zotročený
v citoch reči ubiedený.

Buď vám preto česť a sláva!
Národ k žitiu už povstáva!
Bdíte s láskou na jeho snení
v hospodárskom upevnení.

Papradno,
dňa 14. februára 1939
uverejnené v Kalendári Tatry
banky 1940, str. 102

Leopold Strašík

V lese

Tam pri lese cesta milá
vetve stromov zlost ohýňa
tam pri lese vetrik veje
svadbu hudcov pripomenie.

I ja som ta chodil neraz
v horúčave i v tuhý mráz
tiež i v jarnom období
keď stromopán svadbu robí.

Huslí hlasom si vyhráva
kmeňom stromu bozky dáva
a pritom sa ohýňajú
snáď to tanečný ples majú.

Jak málo slasti by mával
keby horu nepoznával
nepočul vtáčkov spev milý
nad stráňami nad grúňami.

Uverejnené v kalendári Tatry
banky rok 1938

Ján Hariš

Pred bránou

Keď zomrel chudobný, chcel vstúpiť do neba,
dali mu do kapsy ovosného chleba,
nemal na tú cestu ani len pol groša
nasypali mu vám zemiakov do koša.

A keď prišiel k nebu, na bránu zhurtoval,
tak ho svätý Peter ihneď spozoroval.
„Kto to tak hurtuje, že sa vráta trasú,
kto ťa to naučil takému móresu?“

Chudobný úbohý tak sa vyhovárał:
„vrát doma nemáme“, žalostne zavolał
„otváraj-že Petre, otváraj tie brány,
bo som po tej ceste celý donúvaný.
Mám samé zemiaky, chlieb ovosný suchý,
nemám žiadnej vône, neidú naň muchy.“
Brána sa otvorí, chudobný ta vkročí,
zo zubov mu v škvároch z ovsa šupa trčí.

Len si svätý Peter pilný pozor dávať,
kto má zlaté zuby, bránu neotvárať,
ak má v zuboch šupy z ovosného chleba,
bez všetkej prekážky pusti ho do neba!

Roľnícke noviny č.5, str.96, 1.marca 1943

Leopold Strašík

Kamaráti bratia zle je

Kamaráti bratia zle je
bez papúč a cez záveje.
Bez kožucha a bez Hanky
a bez vkladu Tatrabanky.

Kamaráti bratia zle je
kto pole svoje neseje.
Nemá múky, kapustičky
ani groša do pokladničky.

Tatra banka to je chvála,
tá Slovákom vždy pomáha.
Hľadte si ju v láske mať
to je naša rodná mať.

uverejnené v Kalendári Tatry
banky. Rok nezistený asi 1941

Leopold Strašík

O slovenskom kroji

Akou krásou to lahodí
A velebou srdcia plní
Keď odejú na hody
Slovenský kroj šumné devy.

Rúcho to čo si zdedil
v ktorom už tvoj praded chodil
tvojej sladkej reči hlása
večnosť chlúbu mladá chasa.

Výšivky pekné kroj zdobia
šumnú devu krásou robia
mládenec čo v kroji chodí
úctu pozornosť zas budí.

Keď kroj matka vyšívala
úsmev na rtoch vždy mávala
tešila sa z dietok svojich
v tomto kroji priodených.

Čo ale dnes už vidíme
kroj huňu si neceníme
obliekame tretky-metky
tam naše krásne výšivky.

Keby matky sa vzbudily
čo tie kroje vyšívaly
a videly tú nevďaku
rúchu zmenenú v mentienku.

Tíško by si zaplakaly
svetu tomu s Bohom daly
kde dnevdak a zášť sa vzmáha
kroju huni s Bohom dáva.

Na Slovensku sa vždy rodilo veľa básnikov. Slávnych, klasických i tých menej slávnych, ktorých básne či verše neboli ani časopisecky ani knižne zverejnené. Veľa bolo aj takých, ktorých básne nemajú vyššiu umeleckú úroveň. Takýchto básnikov nazývame veršotepcami.

Takí sa vždy nájdu azda v každej našej dedine a sú aj potrební. Veď nemôže byť každý, kto skladá verše Sládkovičom, Hviezdoslavom, Kraskom či Rúfusom.

Aj Papradno má svojich poetov.

Ladislav Košut pochádzal z Horného Lieskova (1935-1994), usadil sa v Papradne. Tu písal svoje básne o papradňanskej prírode. Vo vydavateľstve Osveta v Martine mu vyšla r. 1987 kniha Fialová jeseň v náklade 500 kusov.

Poetka Viera Procházková rodená Kukurdíková z Papradna (1946) vydala dve knihy básní. Knihu Presvetlenie 1988 vydalo vydavateľstvo Osveta Martin. Náklad 700 kusov. Druhá jej kniha Fragmenty lásky bola vydaná r. 2004.

Svoje básne má uverejnené aj v knihe Almanach PB 1997. Vydavateľ Knižné centrum Žilina a v knihe Dotyky s múzou r. 20002. Vydalo tiež Knižné centrum Žilina.

K našim poetom patrí aj Miroslav Košut rodák z Papradna, ktorý tiež píše verše. Niektoré má uverejnené v knihe Almanach PB, iné azda aj v niektorých časopisoch.

Vtipné veršičky, najmä o živote v našej obci, skladá aj Michal Portášik alias Mišo Franák a zverejňuje v obecnom časopise Polazník.

Všetci títo básnici z Papradna mali v minulosti svojich predchodcov, na ktorých sa už dávno zabudlo. Pokúsil som sa získať o nich nejaké poznatky-údaje, ale veľmi sa mi nedarilo. Niekoľko stôp po nich som vypátral, ide o dvoch papradňanských básnikov. Ich verše neboli na zahodenie. Veď boli publikované a čítané po celom Slovensku. Sú to: Leopold Strašík (1886-1951) a Ján Hariš (1893-1969). Boli to obyčajní roľníci bez vyššieho vzdelania a svojimi básňami vedeli upútať čitateľov. Písali o živote roľníckeho a gazdovského ľudu v Papradne. Vážne i vtipne. A na umeleckej úrovni.

Leopold Strašík, rodák z Papradna, zaoberal sa roľníctvom. Veľmi rád čítal. Odoberal časopisy, ktoré aj rozširoval – Svätá rodina, Katolícke noviny, Posol božského srdca Ježišovho, Saleziáni, Kráľovná mája, Misijné zvesti. Odoberal podielové knihy Spolku Svätého Vojtecha i kalendáre Pútnik svätovojtešský, misionársky kalendár, kalendár Tatry banky a iné kalendáre. V nich mu uverejňovali jeho básne vlastenecky ladené. V Polazníku uverejňujeme aspoň tie, ktoré sme získali.

Ján Hariš, tiež rodák z Papradna, ľudový básnik, roľník býval v osade Podžiar. Na frontoch Prvej svetovej vojny prežil hrôzy. Bol ranený do hlavy. Mal na svoju dobu pomerne veľkú knižnicu, odoberal viacero novín a časopisov. A písal vtipné, humorom preťkané verše, ktoré uverejňoval v Roľníckych novinách. Žiaľ podarilo sa získať z nich iba jednu.

Po jeho smrti zhorel jeho domček i so vzácnymi knihami a časopismi. Preto je správne, keď si čitatelia Polazníka prečítajú tých niekoľko básničiek našich dvoch zabudnutých básnikov.

(Štefan Meliš)

Odpočuté

Rozprávajú sa dvaja hubári.

„Počúvaj, ty bereš aj červivé plávky?“

„Aj, treba ich len vedzec správne upiec. Keď plávku položíš na horúci šporiák aj s hlúbom, zachvíľu začne byc červíkom cepto a skovajú sa do neho. Hlúb potom zahodíš a plávku zješ.“

Dvaja kolegovia v práci, jeden z Brvništa a druhý z Papradna, sa neustále prekárajú.

Raz ten z Brvništa hovorí druhému:

„Nemám rád Papradňancvo, najračf by som ich nakopal do r...“

„A čo to mne vravíš, mne je to jedno. Choj sa pochváľ do Lucie.“

Dobre naladený Jano ide dolu dedinou. Stretne kamarátov a tí sú zvedaví, kam má namierené. Jano mávne rukou a hovorí:

„Kamaráci moji, modlite sa za mňa, aby som sa nedostal do RAJA.“

Vnuk dostal svrab. Babka ho ešte pred východom slnka vyvedie na dvor, vyzlečie donaha a postaví pod slivku. Keď striasa naň rosu zo slivky zarieka:

„Jak si z vetra, choj do vetra. Jak si z vody, choj do vody. Jak si ze zeme, choj do zeme.“

Keď ale svrab neušiel ani do vetra, ani do vody, ani do zeme, hovorí vnukovi:

„No, niekedy pomôže aj doktor, a vezme ho k nemu do mesta.“

Rodina raňajkuje. V rádiu práve hlásia, že v Papradne bude zasaďať koalíčná rada. Vtom sa na ceste pod oknom ozve hluk motora:

„Počujece, už aj idú.“

Dcéra sa pozrie von oknom a smeje sa: „Na tom Agzace asi čaško.“

Muzikanti

V papradňanských horách, kdesi až pod Javorníkom, stála stará drevená chalupa. Býval v nej starý Dzuriaň. Vtedy sa inak žilo ako dnes. Oveľa horšie, chudobnejšie. Ľudia v horách boli odkázaní sami na seba. Dorobili si nejaký zemiacik, vychovali kravičku a krdeľ oviec a keď sa hora vyrúbala, do vypáleného pleša nasiali škribice, aby si aspoň niekedy zajedli čierneho škribičného chleba.

Starý Dzuriaň tiež takto žil. I keď bol chudobný oženil sa. Do svojej drevenej chalúčky priviedol si chudobné dievča, ako sa povedá ženila sa psota, vzala si mizeru.

Mali spolu päť detí. Samých synov. Synovia rástli a silneli. Rodičia ich vychovali ako mohli a ako vedeli.

Nemali z nich však veľkej potechy, lebo boli veľkí lajdáci. Robiť sa im nechcelo. Keď im starý zhrbený otec povedal, aby sa nejakej práce chytili odvrekli mu: „Od roboty kone kapú.“ A hniličili ďalej. Mali iba jednu záľubu. Všetkých piatich bavila muzika. Nadobudli si ešte za otcove peniaze všelijaké inštrumenty a učili sa hrať. Jeden mal trúbu, druhý ťahaciu harmoniku, ďalší bubon, píšťalu, basu a husle a ešte iné nástroje.

Pokiaľ im žili rodičia bolo im hej. Tí na nich robili a vyživil ich. Oni sa iba najedli a od rána až do večera iba hrali a hrali. Hudba sa ozývala horami a každý sa divil, že ich muzika toľko baví. No naši muzikanti na ľudské reči nedbali a veselo si vyhrávali ďalej.

Vyhrávali na jar, v lete, v jeseň i v zime. Ani na žiadnej kráľovskej svadbe nebolo toľko muziky, koľko jej oni narobili.

„Však tí jeden raz dohrajú“, povrávali si ľudia na okolí. Každá pesnička má svoj koniec a veru aj oni dohrali.

Zomreli im rodičia a oni ostali sami. Nemali na nich kto robiť. No kým niečo po rodičoch bolo hrať neprestávali. Boli to muzikanti neúnavní. Pojedli všetky zásoby a boli veru aj hladní. Nedbali však ani na hlad a veselo vyhrávali ďalej. Cez leto im to ešte ako tak išlo, ale keď prišla tuhá zima bolo s nimi horšie. Pokiaľ im v žalúdkoch cigáni klinec kuli, dalo sa to vydržať, ale keď im prsty od mrazu skrehli nedalo sa im hrať. I museli prestať s muzikou a poobzerať sa po nejakom dreve, aby si v chalupe zakúрили.

No darmo hľadali. V chalupe nebolo dreva. Chudáci muzikanti nemali čím kúriť i keď bývali uprostred hôr. Stačilo im iba za chalupu vyjsť a mohli si dreva narúbať, ale kdeže tí. Mysleli iba na hranie a nie na to, že hora je plná

Zabudnuté slová

prítknúc – priložiť

pudzilár – peňaženka

raiz – ryža

reformy – spodné hrubé ženské nohavice

richtovac – chystať

ritkoš – chlap s veľkým zadkom

rítom – opačne

sloja – hrča

okiaško – malé okno

oldomáš – pohostenie

pácerky – ruženec

pajedy – zlosť, hnev

pánko – farár

pindúr – trpaslík

pitvor – chodba v drevenici

bantuje – vyrušuje

Hubové pirohy

Cesto: 250 g hladkej múky, 200 g masla, 1 vajce, voda, soľ. Plnka: 250 g čerstvých húb, 20 g masla, 1 vajce na potretie, cibula

Vymiesime hladké cesto a odložíme ho na dve hodiny do chladničky. Potom ho vyvaľkáme na pol centimetra hrúbky a vykrajujeme z neho 6 cm kolieska. Huby očistíme, umyjeme a udušíme na cibuli. Do stredu každého kolieska dáme za lyžičku udušených húb, okraje cesta natrieme bielkom a polovice koliesok preložíme na seba a dobre pritlačíme. Vrch cesta natrieme žltkom, pirohy poukladáme na vymastený plech a upečieme v horúcej rúre do zlatožlta. Podávame ich teplé alebo zohriate k polievke, studené k vínu a ako predkrm alebo ako medzijedlo.

dreva. Do hory ísť sa im tiažilo. Vymysleli dačo iné. Vyšli na povalu, kde bo drevený krov a šindľová strecha. pobrali sekery a začali okriesať krokvy a hrady na povale. Nakresali triesok a zas mali na chvíľu pokoj, keď si v izbe zakúрили. Nemeškali a zas vzali svoje inštrumenty a vyhrávali. Lenže triesky dohoreli a bolo treba nakreslať ďalšie. Chodili oni na povalu jeden po druhom a okriesali krov. No vydržalo im to iba niekoľko dní.

Ako oni tie krokvy okresávali tieto boli stále tenšie a tenšie a nevládali strechu udržať. Začali popukávať, popraskávať a najhoršie bolo to, že na streche ležala hrubá fažká vrstva snehu. Pod tou veľkou farchou sa tenké pobkresávané krokvy zlomili a celá chalupa sa zrútila.

Muzikanti si práve najveselšie vyhrávali, keď nastal rachot a hrôza. Chceli od strachu povyskakovať dverami von, ale tie sa nedali otvoriť. Boli zatarasené zrútenou povالou. Cez maličké

okná nemohli sa prepchať von. Museli sa sekerou cez dvere prerúbať.

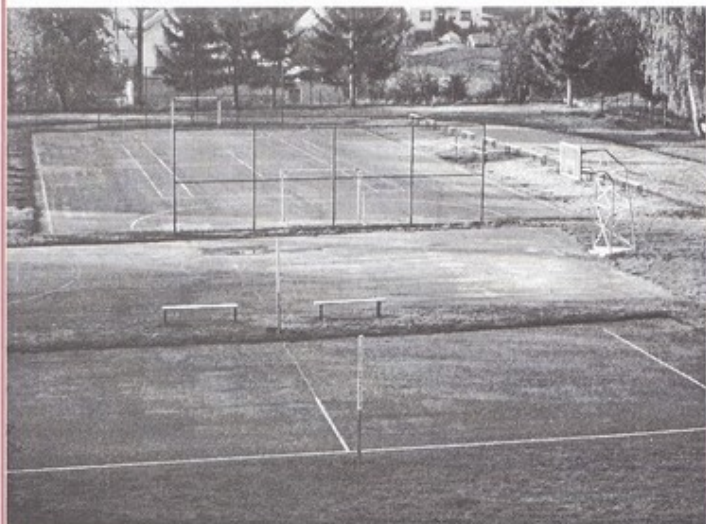
„Veru sme už dohrali“, povedali si, keď boli vonku a videli skazu svojej chalupy. Smutne, presmutne sa piati bratia dívali na tie trosky. Spadnutý krov zničil celú drevenú chalupu. Bývať sa v nej už nedalo. Pobrali svoje inštrumenty a jeden po druhom začali odchádzať. Každý inou stranou.

Päť bratov muzikantov sa rozišlo na päť strán sveta. Jeden z nich zašiel do Štiavnička, prichytil sa tam pri jednej dievke. Oženil sa s ňou a tam ostal. Druhý zašiel do osady Grúnik, tretí do dediny Papradna a ďalší dvaja tiež sa kdesi nablízku zastavili a poženili sa.

Ostali po tých piatich muzikantoch Dzuriaňoch i potomkovia, ale tí sú riadni, robotní ľudia a nie takí hniliaci ako boli ich predchodcovia.

Štefan Meliš

Športový areál školy v novom šate

Počas letných prázdnin sa usilovne pracovalo na úprave športového areálu školy. O jeho vynovenie sa postarali chlapci z hokejbalového klubu za výdatnej pomoci sponzorov z Papradna. Chlapci natreli železné basketbalové konštrukcie a hádzanárske bránky, zhotovili 14 lavičiek a pomáhali i pri prácach na vybudovaní zábran na zachytávanie lopty za bránkami hádzanárskeho ihriska. Na zábrany poskytli finančné prostriedky hokejisti zo Žiliny – aj touto cestou ešte raz ďakujeme. Poďakovanie patrí aj hokejbalistom a tým, ktorí prispeli finančne: Ing. Františkovi Kozáčikovi, Lubomírovi Mituníkovi, Jánovi Levčíkovi, Jozefovi Paulecovi a Petrovi Brezničanovi.

Športový areál je teda vynovený, slúži všetkým. Veríme, že tí, ktorým slúži a bude slúžiť a ktorí na ňom trávajú väčšinu svojho voľného času, sa budú na ňom správať tak, aby neničili to, čo vybudovali aj pre nich iní.

Po polovici jesene naši futbalisti sú na tretej priečke

Zatiaľ je to dobré

Už v prvom kole futbalisti TJ Žiar Papradno si v susedskom derby počínali dobre a z Brvništa odchádzali s tromi bodmi. Doma síce výhry boli tesné o jeden gól, no body pribúdali za víťazstvo s Plevníkom, Dulovom, Visolajmi, Ilavou. V Prejte to už bolo o tri góly. Prvá časť jesennej súťaže dopadla dobre aj napriek tomu, že i naši futbalisti majú problémy také, aké majú ich súper: pracovná zaneprázdnenosť hráčov, čo má vplyv na tréningy i účasť v zápasoch.

Po 9. kole je Papradno na 3. mieste a spolu s druhými Horovcami so stratou 1 bodu za vedúcou Belušou. Na druhej priečke v tabuľke sú aj dorastenci v I. triede oblastnej súťaže s 21 bodmi, žiakom v tabuľke patrí 7. miesto.

Starí páni sa nenechali zahanbiť

Pozývame všetkých občanov na futbalový zápas v sobotu 29. 9. o 12,00 hod. na ktorom sa stretnú mužstvá „starí páni TJ Žiar Papradno proti mužstvu starých pánov TJ Jankovice. O občerstvenie počas stretnutia bude postarané.

V mesiaci júli sa naši starí páni zúčastnili medzinárodného futbalového turnaja v obci JANKOVICE v Českej republike. Za účasti 8 mužstiev sa naši „starí páni“ prebojovali do finále, kde našli premožiteľa až s domácim celkom Jankovic.

Turnaj sa konal od 9. až do 20. hodiny. Zúčastnili sa ho aj sta-

rosta obce a prednosta OÚ. Do lepších športových výkonov nás povzbudzovalo asi 20 fanúšikov, ktorí s nami pricestovali autobusom a touto cestou im za povzbudzovanie veľmi ďakujeme. Poďakovanie chceme vysloviť aj sponzorom – priaznivcom futbalu, ktorí nám prispeli, aby sme sa mohli turnaja zúčastniť:

Ján Macošinec, Juraj Klabník, Rudolf Zboran, Stanislav Lališ, Ján Levčík, Peter Boželník, Juraj Zboran, obec Papradno.

O dobrú náladu počas celého turnaja sa postaral Ivan Šipek s harmonikou a miestny hlasateľ s megafónom.

Ján Macošinec, Zdeno Zboran

